

Zakon o azilu izričito predviđa i pravo lica koje traži azil na kontakt s ovlašćenim službenicima UNHCR u svim fazama postupka azila (čl. 12), ali osobe koje traže azil na aerodromu u Beogradu nemaju u praksi mogućnost kontakta s UNHCR. U prvoj polovini 2014. godine na aerodromu „Nikola Tesla“ izdato je deset potvrda o izraženoj nameri da se traži azil.

U julu 2014. godine, Evropski sud za ljudska prava na zahtev Beogradskog centra izdao je privremenu meru kojom je naložio Republici Srbiji da ne deportuje tražioca azila sa aerodroma „Nikola Tesla“. Privremena mera je izdata s obzirom da su službenici granične policije na aerodromu odbijali da strancu koji je tražio azil, izdaju potvrdu o izraženoj nameri za traženje azila i pokušali da lice vrate u Soma-liju bez formalne odluke na koju je lice moglo da se žali. Beogradskom centru nije omogućen pristup prostorijama u kojima je on boravio na aerodromu radi pružanja pravne pomoći.

U skladu s Konvencijom o statusu izbeglica (čl. 31) i Zakonom o azilu (čl. 8) osobe koje traže azil ne bi trebalo da budu sankcionisane za nezakonit ulazak ili boravak u Republici Srbiji, pod uslovom da bez odlaganja podnesu zahtev za dobijanje azila i da pruže valjano obrazloženje za svoj nezakonit ulazak ili boravak.

Namera osoba koje traže azil može biti prepoznata u postupku pred prekršajnim sudijom, koji bi tada mogao da obustavi postupak i uputi ih da podnesu zahtev za azil. Praksa postupanja prekršajnih sudova u Srbiji u navedenoj situaciji nije ujednačena. Tako je pred Prekršajnim sudom u Pirotu u 2014. godini, u pet prekršajnih postupaka prepoznata namera za traženje azila, usled čega su prekršajni postupci obustavljeni, dok je postupanje Prekršajnog suda u Raškoj u jednom predmetu potpuno drugačije.

U prekršajnom postupku se ne angažuje uvek sudski tumač što onemogućava okrivljenog da prati tok prekršajnog postupka, te stoga predstavlja apsolutno bitnu povredu odredaba prekršajnog postupka, koja ne može biti otklonjena pošto stranci, kojima nije obezbeđen tumač, nisu ni upoznati sa pravom na žalbu. Povredom ovog načela derogira se i načelo utvrđivanja istine u postupku.

Kancelarija za azil omogućava registraciju, odnosno podnošenje zahteva za azil po pravilu samo onim osobama koje se nalaze u centrima za azil ili su dobili saglasnost da borave u privatnom smeštaju koji sami plaćaju, i isključivo oni uživaju neometan pristup proceduri za dobijanje azila. Osobama koje su zbog nedostatka smeštajnih kapaciteta bez skloništa i borave na otvorenom, uskraćeno je pravo na pristup postupku za dobijanje azila.

Evropski sud za ljudska prava izdao je na zahtev BCLJP privremenu meru i naložio Srbiji da ne deportuje tražioca azila sa aerodroma „Nikola Tesla“ u Grčku ili Iran. Strancu je izdata potvrda tek nakon telefonske intervencije dok pravnicima BCLJP nije omogućen pristup prostorijama u kojima je on boravio na aerodromu radi pružanja pravne pomoći. Tom prilikom, službenici policije odbili su da BCLJP dostave informacije o tome gde se stranac nalazi i da li mu je dozvoljen ulazak u Srbiju nakon izdavanja potvrde.

Stranci koji su dobili potvrdu o izraženoj nameri da zatraže azil i čekaju da se oslobodi mesto u nekom od centara, mogu biti deportovani iz Srbije ukoliko im se u roku od 72 sata ne obezbedi smeštaj. Po isteku roka od 72 sata, naime, stranac koji nema drugi